

Kasteel Wissekerke - restauratie en herbestemming kasteeldomein

Opdracht

Bouwkundige restauratie en herbestemming van het kasteeldomein Wissekerke

Locatie

Koningin Astridplein 17, 9150 Kruikeke

Opdrachtgevend bestuur

Gemeente Kruikeke O.L. Vrouwplein 18 – 9150 Kruikeke

Datum van het ontwerp

2021

Datum van de realisatie

2021-2022

Omvang van de werken

Fase 1 - Kasteel € 1.492.915,21 € btw

Fase 2 - Koebrug € 436.784,94 € btw

Fase 3 - Kasteelpark € 731.299,30 € btw

Historiek

bron Agentschap Onroerend Erfgoed

Op de plaats van het huidige kasteel stond reeds in de 10de eeuw een burcht, deel uitmakend van de versterkingsgordel aan de Scheldeoever (andere burchten te Kruikeke, Rupelmonde, Temse). In 1238 legt Raas van Basele de funderingen van het nieuwe versterkt kasteel dat in 1510 gekocht wordt door Lieven van Pottelsberghe, heer van Vinderhout, raadsheer van Keizer Karel. Na zijn dood gaat het over naar zijn zoon Frans die kinderloos sterft, zodat het in handen komt van diens moeder die het overmaakt aan haar broer Servaas van Steelant. In 1562 wordt een kapel in het kasteel ingericht. Door een brand worden in 1583 de ophaalbrug en de linkervleugel gedeeltelijk vernield. De wederopbouw gebeurde in 1590 door Servaas van Steelant: de linkervleugel werd hoger opgetrokken en kreeg nieuwe, ruimere vensters, een schilddak zonder kantelen en voorzien van kleine dakkapellen. De ophaalbrug werd vervangen door een houten brug die in het water rustte op houten pijlers en uitliep onder een brugpoort bezet met een kleine lantaarntoren. De beschadigde kasteeltoren verloor zijn kantelen en schietgaten en kreeg een achtkantige toren met naaldspits. De wachttorens buiten de wallen verloor eveneens zijn kantelen, die vervangen werden door een kegelvormige spits met lantaarn.

In 1803 hebben verbouwingswerken plaats naar ontwerp van

LANDSCHAP / ARCHITECTUUR / RESTAURATIE / STEDENBOUW

Team van Meer Architecten & co cvba / Sint-Truidersteenweg 38 / 3500 Hasselt / T +32 11 24 32 04 / info@teamvanmeer.be / www.teamvanmeer.be

TeamvanMeer!

architect Jean Baptiste Pisson: de wal werd gevuld met aarde die werd aangebracht uit de dreef (vandaar haar diepteligging) en uit het park waardoor de vijvers werden vergroot. De rechthoekige vensters werden uitgebroken en vervangen door renaissance-boogvensters. Nieuwe verbouwingswerken volgen in 1811 door architect F. Verly: zijn bedoeling was de gotiek en het middeleeuws cachet te behouden en daarom moesten de twee kasteelvleugels tot een eenheid worden gebracht. De pas aangebrachte renaissance vensterbogen werden dichtgemetseld en vervangen door neogotische spitsboogramen; het schilddak van de linkervleugel werd vervangen door een topgevel waarachter een zadeldak; deze vleugel kreeg ook een rond, overkragend hoektorentje naar analogie met deze op de drie andere hoeken van het gebouw. De trappen van de rechtervleugel werden verwijderd. De effen muur waar vroeger de brug in uitliep werd uitgebroken en vervangen door een halfronde voorbouw met spitsboogramen, om beide vleugels te verbinden. In 1850 werd de rechtervleugel, volledig symmetrisch aan de linker, met één verdieping verhoogd. Nieuwe veranderingen onderging het kasteel in 1906: de rechter puntgevel kreeg zijn oorspronkelijk uitzicht weer en werd opnieuw een trapgevel. De linker gevel aan de oostzijde wordt vervangen door een in bak- en natuursteen die op een rondboogarcade in het water rust. De kapel wordt voorzien van een uitspringend koortje met drie spitsboogramen met zandstenen monelen. Binnen wordt onder meer de vestibule in directoirestijl aangekleed en worden de appartementen in de oostelijke vleugel ingericht in zogenaamde Vlaamse renaissancestijl met cassettenplafonds.

Van Steen tot Steen langs de Schelde

Het ontwerp 'beleving kasteel Wissekerke' zal worden uitgevoerd in het kader van het project 'Van Steen tot Steen langs de Schelde'; meer bepaald wenst de gemeente de beleving in en om het kasteel te vernieuwen en naar een hoger niveau te brengen.

De Scheldevallei is rijk aan erfgoed, zowel in de kunststeden Gent en Antwerpen als daarbuiten. Met het hefboomproject 'Van Steen tot Steen langs de Schelde' subsidieert Toerisme Vlaanderen een aantal prachtige kastelen langs de Schelde. Bedoeling is om deze kastelen te laten uitgroeien tot internationale toeristische trekpleisters en hiermee heel de regio op een hoger toeristisch niveau te tillen, en dit voor de kastelen van Wissekerke (Kruibeke), Bornem, Hingene

en Laarne. Bovendien werkt de streek van de Scheldevallei tussen Antwerpen en Gent momenteel aan de uitbouw van een Rivierpark of Nationaal Park Scheldevallei. De Polders van Kruibeke zijn hier een belangrijk onderdeel van en het kasteel is één van de grote, internationale toegangspoorten tot de Polders van Kruibeke en het Rivierpark of Nationaal Park.

De herbesteding en restauratie van het kasteeldomein Wissekerke zal resulteren in de integratie van een nieuw museum in het kasteel en permanente lokalen voor de lokale tekenacademie. De heraanleg van het kasteelpark en de restauratie van de Koebrug laten de bezoekers kennis maken met de tijd van keizer Napoleon, koning Willem I en het ontstaan van België. Deze episode uit de Europese geschiedenis (eerste helft 19de eeuw) is trouwens onderbelicht in bestaande musea. Dat deze belangrijke episode uit de Europese geschiedenis, waarin de meeste landen zijn gevormd, via de personen die er ruim tweehonderd jaar geleden leefden, zo rechtstreeks tot bij de hedendaagse bezoeker komt, maakt deze kasteelbeleving uniek.

TeamvanMeer!

Kasteel

De restauratie focust vooral op het interieur van het kasteel. De beperkte ingrepen aan het exterieur zijn gepland om de integratie van nieuwe technieken mogelijk te maken of aan de veiligheidsnormen te voldoen.

Het interieur van het kasteel is door de jaren heen sterk aangepast waardoor een deel van de monumentale kenmerken verloren zijn gegaan of zich boven, onder, achter voorzetwanden, verlaagde plafonds of verhoogde vloeren bevinden. Bovendien voldoen de huidige constructies van de vloerstructuren in de westvleugel en de lokalen die door publiek bezocht kunnen worden niet aan de huidige eisen qua stabiliteit, akoestiek en brandwerendheid. Daarom is er gekozen om de vloeren van de westvleugel en de lokalen die door publiek bezocht kunnen worden bij de restauratie aan te passen zodat deze voldoen aan de huidige normen op vlak van stabiliteit- en comforteisen. Deze ingrepen zullen plaatsvinden met respect voor de historische kenmerken.

De huidige en historisch waardevolle indeling van het kasteel zal bewaard blijven. De nog aanwezige verf- en pleisterlagen op de wanden in het Salon Villain XIII worden gefixeerd in hun huidige toestand. Hiermee wordt de lange verbouwingsgeschiedenis van het kasteel in de kijker gezet en kan, indien dit gewenst is op lange termijn, de afwerking gerestaureerd worden.

Koebrug

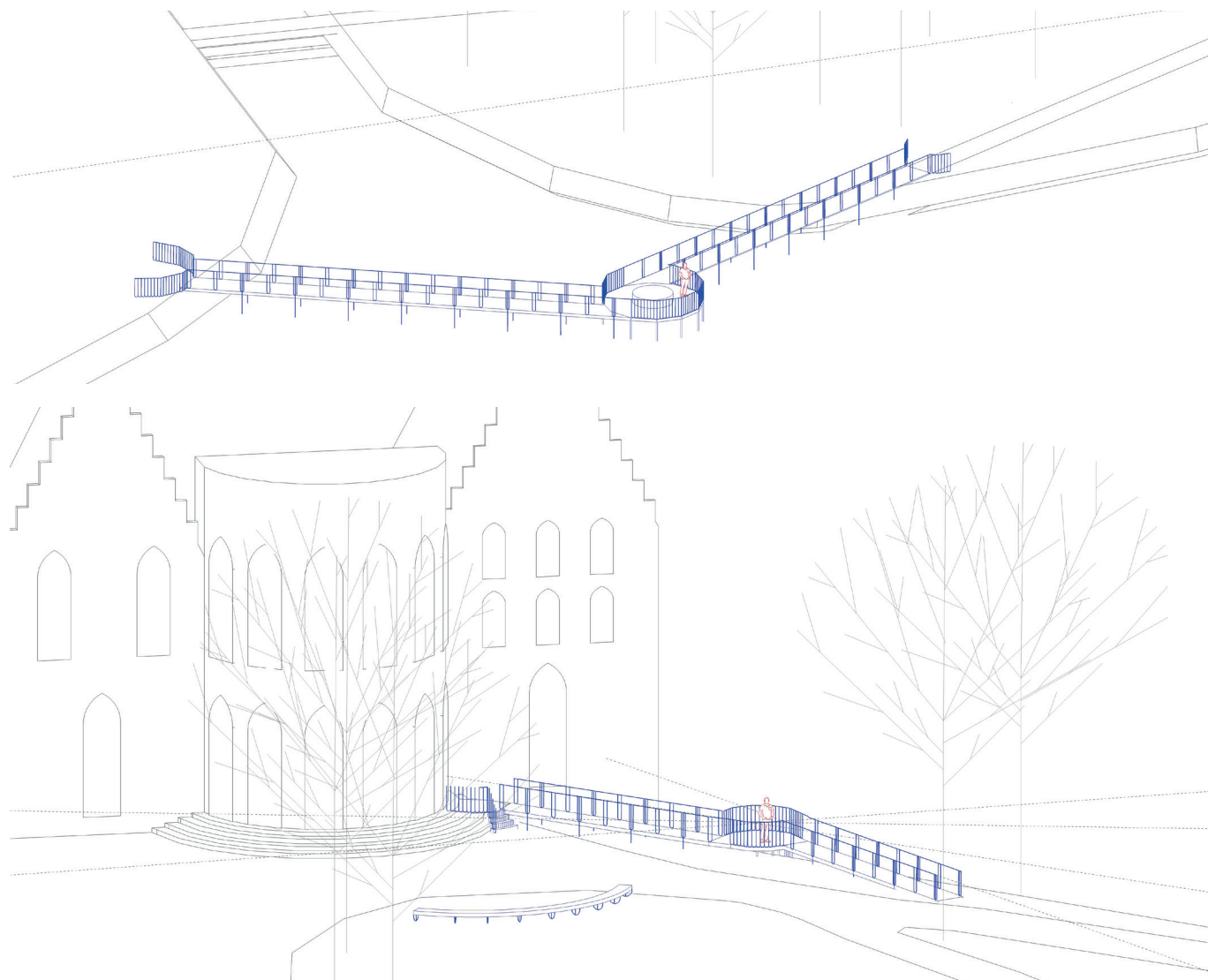
De huidige brug werd in mei 1901 gezet ter vervanging van de originele houten brug. De metalen brug was oorspronkelijk bekleed met beschilderde houten ornamenten in neogotische stijl. De brug zal een grondige restauratie ondergaan, waarbij de metalen elementen zullen worden onderworpen aan inspectie om te bekijken welke gerestaureerd kunnen worden. Er wordt verwacht dat veel elementen in te sterke staat van verwerking verkeren om te kunnen restaureren. Deze elementen worden nauwgezet opgemeten om nieuwe stalen elementen te plaatsen naar het bestaande model. De bestaande elementen van de brug worden gerestaureerd met respect voor originele materialen en technieken. Bij deze restauratie staat het behouden voor het erfgoed centraal. De grootte en uitzicht van de brug blijven dan ook behouden.

TeamvanMeer!

Omgevingsaanleg

Om de bezoekers maximaal het park te laten ontdekken wordt de parkomgeving heraangelegd. De verhardingen en halfverhardingeb in de zone van de dreef en het voorplein, de westelijke evenementenweide en de oostelijke boszone worden aangepakt. Bijkomend worden nieuwe eigentijdse constructies toegevoegd die de toegankelijkheid en ontsluiting van de site bevorderen. Met name de voetgangersbrug in het oosten aan de Verkortingsdijk, een rolstoeltoegankelijke toegangshelling tot het kasteel aan het voorplein en een uitkijkpunt aan de vijver op de evenementweide.

LANDSCHAP / ARCHITECTUUR / RESTAURATIE / STEDENBOUW

Team van Meer Architecten & co cvba / Sint-Truidersteenweg 38 / 3500 Hasselt / T +32 11 24 32 04 / info@teamvanmeer.be / www.teamvanmeer.be

